

עדכוני פסיקה מועד דצמבר 2025

סדר דין פלילי – חיפוש

פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969

חדירה לחומר מחשב

23א. (א) חדירה לחומר מחשב וכן הפקת פלט תוך חדירה כאמור, יראו אותן כחיפוש וייעשו על-ידי בעל תפקיד המיומן לביצוע פעולות כאמור; לענין זה, "חדירה לחומר מחשב" – כמשמעותה בסעיף 4 לחוק המחשבים, התשנ"ה-1995.

(ב) על אף הוראות פרק זה, לא ייערך חיפוש כאמור בסעיף קטן (א), אלא על-פי צו של שופט לפי סעיף 23, המציין במפורש את ההיתר לחדור לחומר מחשב או להפיק פלט, לפי הענין, והמפרט את מטרות החיפוש ותנאיו שייקבעו באופן שלא יפגעו בפרטיותו של אדם מעבר לנדרש.

(ג) קבלת מידע מתקשורת בין מחשבים אגב חיפוש לפי סעיף זה לא תיחשב כהאזנת סתר לפי חוק האזנת סתר, התשל"ט-1979.

בג"ץ 8298-22 הסנגוריה הציבורית נ' היועצת המשפטית לממשלה: האם למשטרת ישראל קיימת סמכות חוקית לבצע חיפוש בחומר מחשב (ובכלל זה בטלפון חכם) על יסוד הסכמת הנחקר בלבד, ללא צו שיפוטי, חרף הוראת סעיף 23א(ב) לפקודת סדר הדין הפלילי הקובעת כי חיפוש כזה ייערך רק על-פי צו של שופט – והאם ניתן לעגן סמכות זו בנוהל מינהלי של הרשות המבצעת?

בית המשפט קבע כי מדובר בשאלת סמכות ולא שיקול דעת: רשות מינהלית רשאית לפעול רק מכוח הסמכה מפורשת בחוק, ובוודאי כשמדובר בפגיעה בזכויות יסוד. נוהל מינהלי אינו יכול ליצור סמכות או להרחיבה.

סעיף 23א(ב) לפקודה קובע באופן חד-משמעי כי חיפוש בחומר מחשב מחייב צו שיפוטי, וזו דרישה מהותית שנועדה להעביר את שיקול הדעת לבית המשפט ולהבטיח פיקוח אובייקטיבי וצמצום הפגיעה בפרטיות. הסמכות לחיפוש כזה הופקדה במכוון בידי בית המשפט – ולא בידי המשטרה.

חיפוש דיגיטלי פוגע בפרטיות בעוצמה חריגה, שכן הוא חושף מידע אישי ואינטימי רב ואף מידע של צדדים שלישיים, ולכן מחייב ביקורת שיפוטית מוקדמת.

הסכמת הנחקר אינה מקור סמכות: במשפט הישראלי אין ויתור כללי על זכויות יסוד, והסכמה במפגש עם המדינה היא חשודה בשל פערי הכוח. לכל היותר, הסכמה רלוונטית להצדקת הפגיעה – אך אינה יכולה להקים סמכות שהמחוקק שלל.

היקש מהלכת בן חיים נדחה, שכן שם הותר חיפוש ללא צו רק מקום שבו החוק הסמיך לכך מלכתחילה; בחיפוש בחומר מחשב הדין קובע ההפך. גם חוק הגנת הפרטיות אינו מקור סמכות ואינו יכול לעקוף את דרישת הצו.

אישור חיפוש מוסכם ללא צו היה שוחק את ההגנה על זכויות יסוד ומצמצם ביקורת שיפוטית. בית המשפט הבהיר כי אין בידיו להשלים חקיקה חסרה.

ההלכה – חיפוש בחומר מחשב או בטלפון חכם פוגע פגיעה חמורה בזכות לפרטיות, ולפיכך אינו יכול להתבצע אלא מכוח הסמכה מפורשת בחוק. סעיף 23א(ב) לפקודת סדר הדין הפלילי מחייב צו שיפוטי, והסכמת הנחקר – גם אם מדעת – אינה יכולה לשמש מקור סמכות. נוהל מינהלי אינו רשאי להרחיב סמכויות חיפוש בניגוד ללשון החוק.

סדר דין פלילי – גישור פלילי

עפ"ג 65813-11-24 מדינת ישראל נ' נדאל אבו לטיף: האם עונש המאסר שהושת על המשיב מקל במידה המצדיקה את התערבות ערכאת הערעור, חרף היותו תוצר של הסדר טיעון שנכרת במסגרת גישור פלילי?
גישור פלילי מורכב מצדיק לעיתים הקלה משמעותית בעונש. גם הקלה חריגה אינה בהכרח עילה להתערבות. התערבות פוגעת בגישור הפלילי וביעילות המערכת במיוחד כשאותו שופט גם גישר וגם גזר – ולכן יש לנהוג בריסון.

ההלכה – יש ליתן משקל משמעותי להסדר הטיעון שנולד מהליך גישור פלילי, במיוחד בתיקים מורכבים, כדי שלא לפגוע במוסד הגישור וביתרונותיו.

סדר דין פלילי – עבירות מנהליות

סעיף 14 לחוק העבירות המנהליות, התשמ"ו-1985

הקנס שיוטל במשפט

14. ביקש אדם להישפט לפי סעיף 8(ג) או לפי סעיף 9(ב) והורשע, לא יפחת הקנס, אם הוא העונש היחיד, מהאמור להלן:

- (1) לענין קנס מינהלי קצוב – מסכום הקנס או משיעורו;
- (2) לענין קנס מינהלי שאינו קצוב ואשר קבוע לו סכום או שיעור מזערי – מהסכום או מהשיעור המזערי הקבוע לעבירה, ואולם בית המשפט רשאי מנימוקים שיירשמו להפחית את הקנס אם ראה נסיבות מיוחדות המצדיקות את הפחתתו.

רע"פ 6621-23 מדינת ישראל נ' שלמה גרין: האם קנס מינהלי מהווה עונש מינימום מחייב בגזירת העונש לאחר שהנאשם ביקש להישפט והורשע?

העמדת הקנס בהליך הפלילי שמקורו באפיק המינהלי, ככלל, על סכום מופחת מגובה הקנס המינהלי, פוגעת במאמץ להחמרת הענישה הכלכלית על עבירות תכנון ובניה; ובד בבד, מתמרצת את הנאשם לבקש להישפט על העבירה, חלף תשלום הקנס וסיום מהיר של ההליך המינהלי, מה שפוגע ביעילות האכיפה.

הפסיקה מורה, כי בעבירות שלגביהן קובע החוק עונש מינימום, לא יקבע מתחם עונש הולם שתחתיתו נמוכה מעונש המינימום, אלא בהינתן טעמים מיוחדים, שיירשמו על-ידי בית המשפט.

ההלכה – סעיף 14 לחוק העבירות המנהליות קובע קנס מינימום מחייב; תחתית מתחם הענישה לא תפחת ממנו אלא בהתקיים נסיבות מיוחדות.

סדר דין פלילי – ברירת משפט

סעיף 229(א)(2) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ד-1982

תשלום הקנס

229. (א) מי שנמסרה לו הודעת תשלום קנס, ישלם, תוך תשעים ימים מיום ההמצאה, את הקנס הנקוב בהודעה, לחשבון שצויין בה, וזולת אם פעל באחת מדרכים אלה:

- (1) הגיש לתובע, תוך שלושים ימים מיום ההמצאה, בקשה לביטול כאמור בסעיף קטן (ג), ולענין בקשה לביטול כאמור לגבי עבירת תעבורה מהטעם שהעבירה בוצעה שלא בידי מי שקיבל את ההודעה, ובעל הרכב מבקש להוכיח מי נהג ברכב, העמידו או החנהו, בעת ביצוע העבירה, או למי מסר את החזקה ברכב, כאמור בסעיף 27 לפקודת התעבורה – אם הגיש לתובע את הבקשה לביטול בתוך תשעים ימים מיום ההמצאה; החלטת התובע בבקשה לפי פסקה זו סופית, ואולם רשאי הנקנס להודיע על רצונו להישפט;
- (2) הודיע, תוך תשעים ימים מיום ההמצאה, בדרך שנקבעה בתקנות, שיש ברצונו להישפט על העבירה;

רע"פ 40334-04-25 ראובן נתאי נ' עיריית תל אביב-יפו: האם ניתן להחמיר את הקנס שהושת על נאשם בעבירת ברירת משפט רק משום שבחר להישפט וניהל הליך סרק, והאם כפירה כללית מצדיקה הרשעה ללא ניהול הוכחות?

הליך 'ברירת המשפט' מתנהל ככל הליך פלילי רגיל בו עומדת לנאשם חזקת החפות, כך שאין לקבל את הקביעה לפיה במקרה בו הנאשם כפר באשמה 'כפירה כללית' בלבד, ניתן להרשיעו אף ללא צורך בניהול הוכחות; האפשרות להישפט על עבירת 'ברירת משפט' היא זכות הקיימת לנאשם בחוק, ועצם בחירתו של נאשם להישפט אינה מהווה שיקול בקביעת העונש. במסגרת סמכות ביהמ"ש לגזור עונש העולה על הסכום הקבוע בצד העבירה בהודעת הקנס, עליו לשקול אך נסיבות הקשורות בעושה ובמעשה.

ההלכה – בחירה להישפט אינה עילה להחמרת קנס, וכפירה כללית אינה מאפשרת הרשעה ללא הוכחות.